

Lisa Taddeo

Három nő

FORDÍTOTTA N. KISS ZSUZSA

Lisa Taddeo

Három nő

ATHENAEUM

A fordítás alapjául szolgáló mű
Lisa Taddeo: Three Women

Copyright © 2019 by Lisa Taddeo

Hungarian translation © N. Kiss Zsuzsa, 2019

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Telefon: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado

ISBN 978 963 293 980 3

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin
Felelős szerkesztő: Besze Barbara
Szerkesztette: Petrikovits Julianna
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borítóterv: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült az Alföldi Nyomda Zrt.-ben, 2019-ben
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

Foxnak

Aki kívülről néz be egy nyitott ablakon, sohasem lát annyit, mint aki csukott ablakot néz. Nincs mélyebb, titokzatosabb, termékenyebb, homályosabb és káprázatosabb dolog, mint egy gyertyafényes ablak. Amit napvilágnál láthatunk, mindig kevésbé érdekes, mint ami egy ablaktábla mögött történik. Abban a fekete vagy ragyogó lyukban él az élet, álmodik az élet, szenved az élet.

Charles Baudelaire
(Szabó Lőrinc fordítása)

Kedves olvasó,

újságírói fegyvertény ez a javából. Láttunk már hasonlót Anthony Lukas, Katherine Boo, Adrian Nicole LeBlanc kaliberűektől – ezek a szerzők annyi időt szánnak alanyaikra, olyan árnyaltan, beleérzően írnak róluk, hogy a szereplők elemi erővel elevenednek meg, szakasztott úgy, mint a legkiválóbb regényírók lapjain. Egyetemi professzorom mondogatta nekünk: az irodalom arra való, hogy átélhessük mások életét. Az újságírásnak erről a válfajáról is elmondható ugyanez.

Lisa Taddeo csaknem egy évtizede kezdett tudósítani a vágy természetéről Amerikában. Akkor még kezdő volt a szakmában, főleg az *Esquire*-nak és a *New York* magazinnak dolgozott, női szempontú könyvet szándékozott írni napjaink állapotairól, olyan formán, mint Gay Talese tette a maga idején a *Thy Neighbor's Wife*-ban. Nyolc év után Taddeo kivételes tényirodalmi művel jelentkezik, amely három amerikai nőt helyez a középpontba.

A könyv első alanya egy tizenhét éves középiskolás lány, akinek viszonya van az angoltanárával. Amikor esetről lerántja a leplet, az észak-dakotai törvényszéken a kihallgatói nem hisznek neki. A barátok sem. A második nő Közép-Nyugaton él már évtizede egy kihűlt házasságban, takarít és főz egy férfirra, aki nem hajlandó szájon csókolni. Viszonya lesz, és ettől egész élete átalakul.

A harmadikat, aki ragyogó üzletasszony Észak-Nyugaton, a férje szereti nézni, ahogy másokkal szexel. Ő pedig évek óta töpreng, hol a férj vágyának határa, honnan kezdődik az övé.

A *Három nő* tudósításaihoz Taddeo hatszor járta be autóval az országot. Azokba a városokba költözött, ahol alanyai laknak, hogy jobban megérthesse mindennapjaikat, több ezer órát töltött velük, hogy tapasztalataikat a legbensőségesebben ragadhassa meg. A *Három nő* mély merítés, Taddeo a saját hangját csupán az elő- és az utószóban hallatja.

Az eredmény a női vágy kendőzetlen mai narratívája minden mocskával, bonyodalmasságával, egyenlőtlen-ségével. Mi itt, az *Avid Reader Press* szerkesztőségében úgy gondoljuk, kivételes könyv – ezért is tettük címeink élére. Lisa odaadása iránti nagyrabecsülésünk jeleként hívjuk fel a figyelmet e kiadványunkra. Reméljük, szakíthat időt rá az Olvasó, s osztozik lelkesedésünkben. Véleményét nagy érdeklődéssel várjuk.

Üdvözlettel,

Jofie

Jofie Ferrari-Adler, alelnök

Simon and Schuster

Szerzői jegyzetek

Ez az írás tényirodalom. Nyolc év során több ezer órát töltöttem el a könyvemben szereplő nőkkel – személyesen, telefonon, sms-ben vagy e-mailen keresztül érintkeztem velük. A városokba költöztem, ahol éltek, tartósan ott laktam, hogy jobban megértsem, hogyan telnek mindennapjaik. Némelykor jelen voltam azoknál a pillanatoknál, melyekről szót kerítetek. A múltbeli vagy személyes részvételem nélküli történések esetében a nők emlékeire, naplóikra, közléseikre hagytam. Interjúkat készítettem baráti és családi körökkel, követtem őket a közösségi médián. De általában véve megmaradtam a három nő nézőpontjánál.

Felhasználtam bírósági jegyzőkönyveket, helyi újságcikkeket, beszéltem tudósítókkal, bírókkal, ügyvédekkel, nyomozókkal, megerősítendő a történések mibenlétét és idővonalát. Idézek hivatalos iratokat, e-maileket, leveleket, magnófelvételeket, interjúkat a nőkkel és a könyv egyéb szereplőivel. Egy esetben az sms-ek szövegébe nem tekinthettem be, ezt a tartalmat úgy adom vissza, ahogyan az alany többször is felidézte: partnere a hitelét kétségbe vonta. A kettejük e-mail-váltása részben, tényleges levelezésük teljes egészében úgyszintén elérhetetlen volt.

Erre a három nőre a választásom a történetük befogadhatósága, ereje, a szívükre máig nehezedő múltjuk miatt esett. Olyan nők jöhettek csak szóba, akik készek voltak dokumentáltan megnyílni előttem, minden tartózkodást félretéve. Több alanyom úgy döntött kutatómunkám közben, hogy nem meri ennyire kiszolgáltatni magát. Választásom alapja azonban lényegében ezeknek a nőknek az őszintesége önmagukhoz, és hajlandóságuk arra, hogy vágyaikat vállalva mondják el történetüket. Mások e szövegben azért nem kapnak szót, mert a történetekhez joga a nőknek van. A szót nem kapók védelmében azonban jónak láttam megváltoztatni a neveket és az azonosító erejű részleteket az eleddig még nyilvánosságra nem került két beszámolóban. A harmadik beszámolóban azoknak az egyéneknek a nevét változtattam meg, akik a történetek idején kiskorúak voltak.

Hiszem, hogy ezek a történetek alapvető igazságokat közvetítenek a nőkről és a vágyról. Végző soron azonban ez a három nő szólal meg. Minden történet sokoldalú, de most jöjjön az ő nézőpontjuk.

Előszó

Anyámat fiatalkorában munkába menet minden reggel követte egy férfi, és maszturbált mögötte.

Anyám öt osztályt végzett, a hozományának néhány jobbfejta len konyharuhát mondhatott, de gyönyörű volt. Máig ez a jelző ugrik be nekem elsőként, ha rá gondolok. A haja a tiroli Alpokban kapható csokoládé árnyalata, mindig ugyanúgy fésülve – feltornyozott dús bodrok. A bőre nem olíva, mint a többi családtagé, hanem egészen egyedi, halvány rózsás-aranyos. A barna szeme gúnyos, kacér.

Pénztárosnőként dolgozott egy gyümölcs-zöldség standon Bologna szívében, az üzleti negyedek átszelő hosszú főutcán, a Via San Felicén. Egymást érték itt a cipőt, ékszert, illatszert, dohányt, ruhaneműt dologtalan nőknek kínáló boltok. Anyám mindennap végigment előttük. Bámulta a kirakatüvegen át a finom bőrből készült csizmákat, a csiszolt nyakláncokat.

A lakásuktól az üzleti negyedig azonban autómentes csendes utcácskákon, sikátorokon át, a lakatos meg a kecskemészárszék mellett jutott el, penetráns vizelettől meg kövek közt megposhadt víztől baljósan szagló néptelen boltívek alatt. A férfi itt eredt a nyomába.

Hol vethetett szemet rá a férfi? Gondolom, a standnál. Egy gyönyörű teremtést vett körül a friss áru bősé-

ge – kövér fügek, gesztenyehalmok, nap érlelte őszibarackok, édeskömény világítóan fehér kobakjai, zöldellő kelvirág, az anyaföldtől még poros paradicsom fürtökben, mélylila padlizsán gúlái, apró szemű, de isteni eper, csillogó cseresznye, borszőlő, datolyaszilvák – meg még ilyen-olyan magvak, kenyérfélék, *taralli*, *friselle*, bagett, egy-két eladó rézedény, főzőcsokoládé-táblák.

A férfi jó hatvanas volt, kopaszodó, nagy orrú, beesett orcáin fehéres borosta. Simlis rikkancsapkát viselt, mint a többi öreg, aki kezében sétabottal napi köreit róttá.

Egyik nap nyilván hazáig kísérte anyámat, mert egy tiszta májusi reggelen anyám arra lépett ki a lakótömb nehéz kapuján a sötétről a verőfényre – Olaszországban szinte minden lakótömb lépcsőháza sötét, benn gyenge körte világít, hamar kikapcsol költségtakarékoságból, a nap nem férközhet a vastag, hűvös falak közé –, hogy egy vadidegen öregember lesi.

A férfi rámosolygott, anyám viszonzta. Aztán indult a munkahelyére, kezében az olcsó kis retiküllel, vádli-középig érő szoknyában. Anyám lába öregkorában is szinte abszurdan nőies volt. El tudom képzelni, mi zajlott annak a férfinak a fejében, amikor anyám lába látán a nyomába eredt. A férfitekintetek kereszttüzeben leélt évszázadok öröksége, hogy a heteró nők gyakran férfiszemmel nézik a többi nőt.

Anyám érezte, hogy ez az illető sarokról sarokra követi, megy utána az olajbogyóárus meg az italmérés oldalában. És nem pusztán baktat mögötte. Egy keresztződésben anyám hátrasandítva észrevette, hogy mást is csinál. A kövezett utcák kihaltak voltak a borzongató korai órán, anyám arra nézett hátra, hogy a hosszú, vékony hímveszője kiáll a nadrágból, gyorsan fel-le jár

rajta a keze, és közben olyan meredten nézi anyámat, mintha a derékon aluli történéseket egy külön agy vezérelné benne.

Anyám akkor megrémült, de az évek múlása annak az első reggelnek a pánikját gunyoros somolygássá fakította. A férfi hónapokon át hetente többször is ott állt reggel a kapujuk előtt, idővel rákapott arra, hogy hazafelé is végig elkísérje. Kapcsolatuk tetőfokán naponta kétszer szegődött a sarkába.

Anyám már nem él, nem kérdezhetem meg tőle, miért tűrte ezt nap mint nap. A bátyámat faggattam jobb híján, hogy anyám miért nem tett semmit, miért nem szólt senkinek.

Olaszországban történt a dolog, a hatvanas években. A rendőrök elintézték volna ennyivel: *Ma lascialo perdere, e un povero vecchio. È una meraviglia che ha il cazzo duro a sua età.*

Mit bánthanánk egy szegény öreget. Kész csoda, hogy fel bírja állítani az ő korában.

Anyám tűrte munkába és hazafelé menet, hogy ez a férfi kielégítse magát az ő testével, az ő szeme láttára. Nem az a típus volt, aki ebben kedvét leli. Na de honnan tudhatnám én. Anyám sosem beszélt arról, hogy mit kívánna. Hogy mitől indult be, mi lombozta le. Néha az volt a látszat, hogy nincsenek is saját vágyai. Hogy a szexualitása csupán erdei ösvény, az a jelöletlen fajta, melyet a magas fűben kitapos a bakancstalp. Méghozzá apám bakancsa.

Apám imádta a nőket anno sármosnak számító modorban. Orvos volt, aki a nővéreket, ha tetszettek neki, *cukorfalatnak*, ha nem tetszettek, *drágámnak* szólította. De legfőképpen anyámat szerette. A vonzalma iránta

annyira félreérthetetlen volt, hogy máig feszengek, ha eszembe jut.

Apám vágyán töprengeni sosem nyílt alkalmam, de az ereje, minden férfi vágyának ereje mégiscsak szöveget ütött a fejembe. A férfiak nem pusztán kívánják. A férfiaknak *muszáj*. A férfinak, aki anyámat a munkába meg haza kísérte, *muszáj volt*. Elnökök dobják oda a dicsőséget egy szopásért. Egy férfi teljes élete minden vívmányát képes kockára tenni egy futó pillanatért. Sose tudtam egészen elfogadni azt az elméletet, miszerint a nagy hatalmú férfiak irdatlan egója a ludas abban, hogy a lebukással egyáltalán nem számolnak; én inkább hajlok arra a feltételezésre, hogy a pillanatnyi vágy hevétől minden egyéb – család, otthon, karrier – a magömlésnél hűvösebb és hígabb kis tócsává olvad.

Amikor írni kezdtem ezt a könyvet az emberi vágyról, azt gondoltam, a férfiak történetei fognak jobban érdekelni. Az ő sóvárgásaik. Hogyan képesek egy birodalmat felfordítani egy eléjük térdeplő lány miatt. Férfiakkal beszélgettem: egy filozófussal Los Angelesben, egy tanárral New Jersey-ben, egy politikussal Washingtonban.

A filozófus története, eleinte egy szemrevaló férfié, akivel kevésbé szép felesége vonakodik lefeküdni, a szenvedély és a szerelem apadásával együtt járó kicsinyes gyötrelmek krónikája, hamarosan egy olyan férfi történetére váltott, aki le akar feküdni a hátfájása miatt látogatott vörös hajú masszörnővel. Azt mondja, megszökik velem Big Surbe, írt rám egy szép reggelen. Legközelebbi találkozáson egy kávézóban szemközt velem a masszörnő csípőjét taglalta. Lángolása méltat-

lan volt a veszteséghez, amely házassága csődjével érte, szalmalángnak tűnt inkább.

A férfiak történetei egymásba mosódtak. Volt hosszas udvarlás; volt lerohanásnak inkább nevezhető udvarlás, de többnyire az orgazmus dadogós lüktetése volt a végkifejlet. S úgy találtam, hogy míg a férfi az orgazmus üdvlövésétől lefulladás, a nő pont ekkor indul be. Bonyolult, szép, esetenként brutális, ahogyan a nők ugyanazt az eseményt megélik. Emiatt is és egyébek miatt is az együttlét női oldala vált elsősorban mutatójává a szememben annak, hogy egészében véve hogyan fest a vágyakozás a mai Amerikában.

Persze a női vágy éppúgy lehet rámenős, mint a férfi vágy, és a nyomuló, irányításra törekvő vágy nem tudott igazán érdekelni. A legtöbb nagyszerűség, egyszersmind a legtöbb fájdalom számomra azokban a történetekben rejtett, amikor a vágy irányíthatatlan, amikor a vágy tárgya diktál. Olyan, mint hátrafelé pedálozni egy biciklivel, kínlódás, hiábalóság, végül átlépés egy teljesen más világba.

Ezekért a történetekért hatszor autóztam keresztül-kasul az országon. Nagyon laza útitervet készítettem. Többnyire olyanforma helyeken kötöttem ki, mint Medora Észak-Dakotában. Kávét, pirítóst rendeltem az ilyen megállóknál, és átfutottam a helyi újságot. Maggie-re így találtam rá. Fiatal lány, akire a még fiatalabbak rásütik, hogy *kurva* meg *tebén*. Állítólag viszonya volt a nős középiskolai tanárával. Beszámolójában meghökkenítő, hogy közösülés nem történt. Elmondása szerint orálishan szexelt vele a tanár, nem engedte neki, hogy a *slice* cipzárját lehúzza. Viszont sárga Post-it jelölőcé-

dulákkal ragasztgatta tele a lány kedvenc könyvét, az *Alkonyatot*. A két, sorsvert szerelmes tartós kötődését ecsetelő részeket párhuzamba állította kettejük kapcsolatával. A fiatal lányt az kápráztatta el, attól lebegett maga fölött, hogy annyi a cédula és a szövegek annyira részletezők. Ámult pusztán azon, hogy mélyen csodált tanára elejétől végig elolvasta a könyvet, azon meg pláne, hogy időt szakított a találó elemzésekre, mintha emelt szintű foglalkozásokat tartana a vámpírszerelmek témakörében. A lány elmondta továbbá, hogy a tanár belocsolta a lapokat a kölnijével, tudva, hogy ő imádta az illatát. Ilyen cédulákat írni egy fiatal lányhoz – ami csupán a kezdet volt –, aztán hirtelen örökre kilépni az életéből: el tudtam képzelni azt a tátongó űrt.

Maggie történetével akkor találkoztam, amikor a dolgok még rosszabbra fordultak. Mellbe vágott, hogy ennek a fiatal nőnek a szexualitását, szexuális tapasztalatait elborzasztóan semmibe veszik. Az ő szemszögéből fogom felidézni az esetrajzot: időközben esküdszék elé terjesztették a történetnek egy változatát, ahol a megítélése szögesen ellentétes volt. A lány beszámolója felveti az olvasónak az oly jól ismert kérdést, hogy mikor, miért és kik hisznek a nőknek – meg hogy mikor, miért és kik nem.

* * *

A férfiak emberemlékezet óta egy sajátos módszerrel törlik össze a női szíveket. Szeretnek vagy félig-meddig szeretnek, aztán belefáradnak, heteket, hónapokat szánnak arra, hogy nesztelenül lefeszegessék a kötelmeket, visszaoldalognak a vackukra, és többé nem jelentkeznek. A nők meg várnak. Minél szerelmesebbek, minél szorongatottabb helyzetűek, annál kitartóbban

várnak, remélik, hogy megjön a férfi összetört telefonnal, összetört arccal, és azt mondja, bocsánat, eltemettek elevenen, de közben csakis te voltál eszemben, félttem, hogy azt fogod hinni, elhagytalak, holott úgy igaz, hogy elvesztettem a számod, elvették az eltemetőim, három éven keresztül bújtam a telefonkönyveket, és most megtaláltalak végre. Nem váltam köddé, nem röppentek tova csak úgy az érzelmeim. Helyesen gondoltad, hogy ez kegyetlenség, lelkiismeretlenség, képtelenség lenne. Gyere hozzám.

Maggie-t, ahogyan elmondta, tönkretette a tanára állítólagos bűncselekménye, de a lánynál volt ütőkártya, ami ritkán adatik az elhagyott nőknek. Az életkora és volt szeretője foglalkozása miatt némi hatalom. Maggie hite szerint az érvényes törvények ruházták rá. Utóbb kiderült, hogy korántsem.

Egyes nők azért várnak, mert ha nem tennék, a megsemmisülés fenyegeti őket. Az adott pillanatban a nő hite szerint ez az egyetlen férfi, akit valaha kívánni fog. Anyagi ok is közrejátszhat. A forradalmak csak lassan éreztetik hatásukat ott, ahol többnyire a *Country Living* ételreceptjei járnak kézről kézre, nem a női egyenjogúságot hirdető újságcikkek.

Lina, az évek óta csókolatlan indianai háziasszony azért várt azzal, hogy faképnél hagyja a férjét, mert nem volt pénze az önálló létfenntartáshoz. Reálisan nem építhetett Indiana állam tartásdíjat szabályozó törvényeire. Aztán arra várt, hogy egy másik férfi elváljon a feleségétől. Aztán tovább várt.

Országunkban olyan a széljárás, hogy esetenként megkérdőjelezzük, kik is vagyunk a saját életünkben. A nők gyakran azért várnak, hogy meggyőződjenek a

többi nő helyesléséről, s ezáltal ők maguk is helyeselni tudjanak maguknak.

Sloane, a büszke tartású étterem-tulajdonosnő engeddi, hogy a férje nézze a közösüléseit más férfiakkal. Van, hogy két pár fekszik ugyanazon az ágyon, de többnyire a férj nézi őt videón vagy személyesen egy másik férfival való együttlét közben. Miközben nézi, az ablakból pazar óceáni kilátás köszön be. Az úton zabkásaszínű Cotswold birkák vonulgatnak. Egy barátnőm, aki a *ménage à trois*-t, mint olyat, romlottságnak, úgyszólván aljasságnak tartja az általam megismert clevelandi párcserélgetők közegében, Sloane történetét megvilágító erejűnek, vadnak, befogadhatónak vélte. És a befogadás az út az empátiához.

Elgondolom, hogy egy olyan anyától származom, aki hagyta, hogy egy férfi maszturbáljon neki nap mint nap, elgondolom, mi mindent hagytam megtenni magammal, ekkora szörnyűséget talán nem, de nagyjában-egészében mégiscsak ilyesmiket. Aztán elgondolom, milyen sokat kívántam a férfiaktól. Hogy ez a kívánás milyen nagy részben az, amit magamtól, sőt más nőktől kívántam; hogy az, amiről azt hittem, a szeretőmtől vágyom, milyen nagy részben ered abból, amit anyámtól igényeltem. Merthogy, mint sok általam hallott történet tanúsítja, a nőkön a nők fogása erősebb, mint a férfiaké. Mi, nők tudjuk csak igazán éreztetni a másik nővel, hogy lompos, kurvás, mocskos, elhagyott, csúf. Végül is a félelem mindennek az alapja. Megfélemlíthetnek a férfiak, megfélemlíthetnek más nők, és olykor annyira szorongunk ettől a megfélemlítéstől, hogy inkább magunkra maradva elégtjük ki magunkat. Úgy teszünk, mintha

akarnánk, amit nem akarunk, nehogy bárki leleplezhesse, hogy igényeink nem teljesülnek.

A férfiaktól nem rettegett anyám. A szegénységtől igen. Hallottam tőle egyszer egy másik történetet is; a vallomás konkrét körülményeire nem emlékszem ugyan, de az biztos, hogy nem ültetett le hozzá. Nem járt mellé kréker és rozé. Valószínű, hogy inkább két szál Marlboro a konyhaasztal fölött, csukott ablaknál: a láb alatt lévő kutya sandított föl ránk a füstön át. Anyám talán Windexet fújt az üveg asztallapra.

Egy lelketlen férfiről mesélt, akivel együtt járt közvetlenül azelőtt, hogy apámmal összekerültek. Anyámnak volt pár számomra izgató és félelmetes szava. Például a *lelketlen*.

Anyám nagy szegénységben nőtt föl, bilibe kellett pisilni, a szeplőit pisivel kenegette, mert az volt a szóbeszéd, hogy halványít. Egyetlen szobát laktak a két nővérével meg a szüleivel. Ha esett, beázott a plafon, csepegett a víz az arcára, míg aludt. Közel két évre szanatóriumba került tuberkulózissal. Senki nem látogatta, mert útiköltségre nem tellett. Részeges apja szőlőkbe szegődött el. Egy kisöcs nem érte meg az első születésnapját.

Végül is elvergődött innen fel a városba, de épp előtte, a csikorgó februárban megbetegedett az anyja. Gyomorrák. Bevitték a helyi kórházba, ahonnan nem volt visszaút. Egyik este hóvihar támadt, verte a kockakövet a jég, anyám ezzel a lelketlen férfival volt éppen, amikor üzentek neki, hogy az anyja a halálán van, nem éri meg a reggelt. A lelketlen férfi kocsival indult vele a kórházba a fergetegén át, és iszonyú veszekedés tört ki köztük.

Anyám nem bocsátkozott részletekbe, csak annyit mondott, hogy ott találta magát a kavicsos padkán a magas hóban, a feketülő éjszakában. Nézett a hátsó lámpák után, más autó nem ment arra a felfagyott országúton. Nem ért oda anyja halálos ágyához.

Máig bizonytalan vagyok, hogy mit fed a *lelketlen* ebben az összefüggésben. Nem tudom, hogy az a férfi megverte-e anyámat, erőszakoskodott-e vele. Mindig is feltételeztem, hogy anyám világában a lelketlenség valami szexuális fenyegetés felhangját is hordozza. Legrémtörténeteszerűbb fantáziáimban úgy látom ezt a férfit, hogy le akarja fektetni anyámat az anyja halálának éjszakáján. Nekiesik. De anyámban a szegénységtől való rettegés maradt meg, nem a férfi lelketlensége. Az, hogy nem fogadhatott taxit a kórházig. Hogy tehetetlen volt. Eszköztelen.

Úgy egy évvel apám halála után, amikor már eltelt a nap úgy, hogy nem sírtunk, anyám kért, hogy tanítsam meg netezni. Életében nem használt számítógépet. Egyetlen mondat legépelésével is hosszú, kínos perce-kig pizsmogott.

Csak mondd meg, mi kell, kértem, miután egy teljes napot töltöttünk a monitor előtt. Mind a kettőnknek elege volt.

Nem lehet, felelte. Ezt nekem muszáj egyedül.

Mit?, faggattam. Minden iratát láttam már, összes számláit, jegyzeteit, még a kézirásos levelet is, amit nekem szánt hirtelen halála esetére.

Egy férfit akarok rákeresni, mondta halkan. Akit apád előtt ismertem.

Ledöbbsentem, sőt megsértődtem. Elvártam volna, hogy anyám apám özvegye legyen örök időkre. A szü-

leim kapcsolatát csorbítatlannak akartam a halálon túl is, anyám saját boldogsága árán is. Anyám vágya nem érdekelt.

Ez a harmadik férfi, egy hatalmas ékszerbirodalom feje, annyira szerette, hogy még a templomban, a szüleim esketési szertartása közben is kísérletet tett a frigy megghiúsítására. Jó régen anyám nekem ajándékozott egy rubinos-gyémántos nyakéket, mintha csak azért, hogy cáfolja, mennyire becses neki. Mondtam, hogy próbálkozhat önállóan is a géphasználattal, de mielőtt erre sor kerülhetett volna, jött a betegsége.

Elgondolom anyám érzékiségét, meg hogy hogyan élt vele. Az apró dolgokat, ahogyan csakis kisminkelve lépte át a ház küszöbét vagy nyitott ajtót. Ebben mindig csak a tartást vagy a gyengeséget vettem észre, a velejét soha. Mekkora tévedtem!

Mégis értetlenkedem, oly sok napon át hogyan tűrhette egy nő egy férfi maszturbálását a háta mögött. Eltűnődöm, sírt-e anyám éjszaka. Talán még könnyet is ejtett a magányos öregért. A vágy árnyalataiban rejtőzik igaz valónk legelemibb pillanatainkban. Megragadni törekszem a női igény hevét és áramütését, hogy a férfiakat és a többi nőket megértésre hangoljam, mielőtt ítélnék. Mert életünk hétköznapi, örökösen folytatódólagos percei árulják el, kik voltunk mi, kik voltak szomszédaink és anyáink, amikor még teljesen lekötött bennünket a gondolat, hogy ők teljesen mások. Íme, három nő története.

Maggie

Azon a reggelen úgy készülödsz, mint aki háborúba indul. A smink a harci díszed. Semleges, füstszín szemkontúr. Dús pilla. Mély rózsaszín púder, a szájra semmi. Hajad laza fürtökben feltornyozva.

Megtanultál magad fodrászkodni, sminkelni tükrök előtt, háttérben a Linkin Parkkal meg Led Zeppelinnel. Az olyan lányok sorába tartozol, akik ösztönösen értenek a kontúrozáshoz, a kiegészítőkhöz, akik a hajtűket jól helyezik el, takarásba.

Telitalpú csizmát veszel, legginget, vékony, átlapolós felsőt. Az akarod, hogy tudja, már nem kislánnyal van dolga. Huszonhárom éves vagy.

Persze akarod azt is, hogy még kívánjon, hogy fájlalja, amit elveszített. Azt akarod, hogy a vacsoraasztalnál majd a mosolygós csípőcsontodra révedjen vissza.

Hat éve még kisebb voltál, és imádta a kis kezedet. Akkor az ő keze benned rebhent. Sok minden megváltozott azóta. Apád halott. Augusztusban felvágta az ereit egy közeli temetőben. Te beszélni szoktál neki annak idején az apukádról meg a szüleiddel kapcsolatos problémákról. Neki nem kellett magyarázni, hogyan vakarja össze egyik a másikat a bárpultnál. Mind a kettő berúgva, de egyikük jobban. Most úgy érzed, ő megértené aggodásodat, amiért veri az eső a földet apád

fölött. Ázik odalent, és egyáltalán, miért hagytad őt kinn a hideg, sötét aknában? A halál talán nem írja felül a tárgyalótermi történéseket? Nem írja felül az összes egyéb szarságot, meg a zsarukat, meg az ügyvédek is? Nem az van mégis, hogy valahogy, valahol még mindig ti ketten vagytok egymásnak, és slussz-passz?

A Cass Megyei Kerületi Bíróságra autózol a testvéreddel, Daviddal, útközben elszívtok pár cigit közösen. Az illatod részben a frissen tusoltság szaga füstaurával. Ő utálta, ha bagóztál, így hát hazudtál neki. Azt mondtad, a szüleid cigifüstje ivódik a hajadba meg a tenge-részkék kapucnis felsődbe. Egy katolikus remeteházban megfogadtad neki, hogy leszoksz. Mindent megérdemelt ő belőled, még az adni nem akart részeidet is.

Intézhetted volna úgy, hogy ma ne mutatkozzék. Még, ha joga van is, így mondták az ügyvédek, bent lenni közben. Mindegy, lényed egy pici hányada azt kívánja, legyen ott. Azt is mondhatnád éppenséggel, hogy az egyik ok, amiért elmentél a rendőrségre, az volt, hogy elérd nála, tolja oda a képét megint. Mert a legtöbb ember ugyanúgy van ezzel – amikor a szerelmed lehúzza a redőnyt, nem hajlandó találkozni veled, az Oral B-je sem kell vissza, a futócipője se kell vissza, nem felel az e-mailedre, inkább vesz új futócipőt, mert az is jobb, mint kitenni magát a te fába szorult jajongásodnak, hát ez olyan, mintha jegelnék a belső szerveidet. A hidegtől alig kapsz levegőt. Hat évig feléd se nézett. De ma eljön, és ott lesz a tárgyaláson is, ha úgy vesszük, az egyik okod, amiért végigcsinálod az egészet, az, hogy viszontláthatod még vagy hatszor. Csak annak furcsa ez, aki még nem tudja, micsoda rombolást végezhet az emberben valaki pusztán azzal, hogy köddé válik.

Aggódsz, hogy kívánni fogod őt. Tűnődsz, hogy a felesége aggódik-e. Elképzeled, amint otthon, amikor békessége van a gyerekektől, az órát nézi.

Leparkoltok, elszívtok még párat, mielőtt bemennétek. Három fok lehet kinn, de jólesik a hidegben cigizni. A messzeség néha az újrakezdés ígérete. Ezüst kamionok zúgnak el az autópályán. Szabott cél felé, betartandó koordinátákkal. Szerinted csak a vonatok szebbek, szabadabbak. Beszívod a levegőt, jég tölti meg a tüdőd.

Ti értek elsőnek a terembe. Hála isten. Te meg David, meg az ügyész, Jon, meg a társügyész, Paul. Ezeket a férfiakat a keresztnévükön tartod számon, így is szólítod őket. Ők úgy gondolják, túl sokat engedsz meg magadnak. Ők voltaképpen nem téged képviselnek, ők Észak-Dakota állam képviselőjében vannak jelen. Nem a védencük vagy. A szemükben inkább egy árnykép.

Bejön egy jegyzőkönyvvezető.

Aztán Ő, személyesen. Az ügyvédjével, egy Hoy nevű, simára nyalt faszival.

Leül veled átellenben. A ruházata olyan, mint amit a suliban viselt. Legombolt nyakú ing, nyakkendő, hosszúnadrág. Borzongató. Elvártad volna, hogy öltönyt húzzon. Elegánsabbra, komolyabbra vegye. Ez az összeállítás megint kiismerhetőnek mutatja. Vívódsz, hogy hátha teljes tévedésben voltál az elmúlt években. A hallgatását közönynek értelmezted, holott talán ő is nem e világi gyötrelmek közt fetrengett, pont, mint te. Harmadik gyereke született, mint hallottad, és elképzelted a hintát, meg a rózsás arcú feleséget, meg hogy mindenkiben sarjad az élet, miközben te dideregve csücsülsz az önutálat jeges fürdőjében. Megvastagodtál, a sminket

is egyre vastagabb rétegekben tetted föl. De talán ő is majdnem meghalt ezalatt. Hiányolt. Átadta magát, mint egy költő, a több évtizedes sebzettségnak. A hinta rozsdásodik. A megállapodottság kerítése börtön. A feleség a börtönőr. A gyerekek, na igen. Őmiattuk van az egész, értük vállalja a boldogtalanságot nélküled.

Egy egészen futó pillanatig szeretnél átnyúlni a kis kezeddél, amit úgy szeretett – Szereti-e még? Hová lesz a kéz szeretete, ha vége? –, két kezedbe fogni az arcát, és a szemébe mondani, Jaj, a kurva életbe, de sajnálom, hogy felnyomtalak. Rettenetesen meg voltam bántva, és haragudtam, és te éveket loptál el az életemből. Nem volt rendjén, amit tettél, és most itt vagyok. Nézz rám. Harci díszet pingáltam magamra, de alatta sebzett vagyok és riadt és felizgult és fáradt és szeretlek. Felszedtem tizenöt kilót. Kivágtak párszor a suliból. Most ölte meg magát az apám. Szedem ezt a rengeteg orvosságot, nézz a táskámba, egy valaggal hordok magamnál. Lány létemre annyi bogyót szedek, mint egy vénasszony. Fűvet lehelő srácokkal kellene járnom, ehelyett én vagyok az életre kelt áldozatjelmez. Mindjárt a sarvasagancs mellett, a Party Citynél. Egyszer sem írtál vissza.

Majdnem, majdnem felé nyújtod a kezed, hogy kimutasd, sajnálsz ezt az egészséget, és könyörögsz, hogy vigyázzon rád. Senki sem vigyáz rád úgy, ahogyan tőle megélted. Senki nem hallgat meg úgy, ahogyan ő. Annyi órán át. Mint egy apa, meg egy férj, meg egy tanár, meg a legjobb barát.

A szeme elszakad az asztallaptól, a szemedet keresi. Hideg, fekete, halott szem. Fénylő, zord kis agátkő, öregebb, mint az emlékeidben. Sőt nem is emlékszel ilyen

szemre. Annak idején csupa szerelem meg kívánás volt. A gazdája úgy szívta át a nyelved a szájába, mintha kevesellné a sajátját.

Most gyűlöl. Te rángattad ki a barátságos otthonából a három gyerek meg a síríg hű feleség mellől. Te rángattad ki a gonosz januári latyakba, ebbe a sivár helyiségbe, te kényszerítéd, hogy a teljes fizetését, a szülei összes megtakarítását erre a lenyalt, savanyú ügyvédre költse, te vetted a fejedbe, hogy kicsinálod őt. Mindent, amit felépített. A Fisher Price tanulóasztalt, amiket ON-ra kapcsolt a reggel hét óra csendességében. Eladott egy otthont, s vett egy másikat miattad.

Észak-Dakotában jelenleg Aaron Knodel az Év Tanára, az egész államban őt tartják az abszolút szakmai csúcsnak. Te meg jössz itt, te kóbor eszelős, te iszákosok ivadéka, te öngyilkos gyermeke, te lány, aki többször is összeadtad már magad idősebb férfiakkal és bajba keverted őket, katonaembereket, becsületes amerikai férfiakat, már megint itt vagy, veszedelmes ribanc, hogy le vadászd az Év Tanárát. Metszően fúj rád. Tojásbukéval.

Még valami kellőképpen világos – hagynod kell őt a francba. Most rögtön. Különben talán sosem jutsz ki ebből a teremből. Leásol a szíved mélyére, és hihetetlen módon megleled. A hálád saját magad és a jóisten iránt szédítő. Hány nap érezhetted úgy, hogy helyesen cselekszel? A mai nap ilyen. Talán több nincs is.

Azt hitted, le akarsz még feküdni vele. Követted online. Bár a követés nem a helyes szó az utóbbi időben. Kinyitod a gépet, és vámpírok torlódnak. Arcodba kapod a helyi lapok tolakodó posztjait. Vagy épp a Facebook linkel az üzlethez, ahol volt szeretőd vette a kesz-

tyűit. A friss képek még megbizsergettek, beléd sajdukt a hajdani sóvárgás. De most, hogy itt ülsz, semmi. Öszszeszorítja a száját. A bőre rücskös. Az ajka nem érzéki, hanem száraz és nevetséges. Bágyadtnak fest, mint aki muffint, kávét meg kólát dobott be egy huzatos alagsorban, miközben mogorván nézett egy üres falat.

– Jó reggelt! – köszön az ügyvédje, Hoy, a kihúzott sörtebajszú rém. Ebbe a bajuszba máris beleláthatod az ítéletedet. A fazon helyből érezteti veled, hogy egy műveletlen csódtömeg vagy, akinek még a kocsija se indul be téli reggeleken, mint a mai.

Felszólít:

– Legyen szíves, a jegyzőkönyv kedvéért adja meg a teljes nevét!

A jegyzőkönyvvezető dobol a billentyűzeten, David, a testvéred veled egy ütemre vesz levegőt, te hangosan kimondod a teljes neved. Kimondod, Maggie May Wilken. Megrázod a jól kigondolt loboncód.

Az első körben a kérdések célja a fellazításod úgy, hogy ne is vedd észre. Hoy arról kérdez, mikor Kati nővérednél voltál Washington államban, Katinál és a férjénél, Heathe-nél, aki a hadseregben szolgál – Hawaiiira is hozzájuk utaztál –, de a kérdések abba az időszakba nyúlnak vissza, mikor még Washingtonban laktak. Aaron után volt már. Mert az életed így osztható fel. Aaron előttre meg Aaron utánra. Fel lehet osztani apád öngyilkossága előttre meg utánra is, de Aaronnal kezdődött minden, ha őszinte vagy magadhoz.

Hoy a PlentyOfFish randioldalról kérdez. Összefutottál onnan pár faszival a washingtoni tartózkodásod alatt. De ez az ügyvéd úgy csinál, mintha árultad volna

magad egy pofa világos Coorsért. Tudod, hogy ilyen férfiak alkotják a rád alkalmazott törvényeket. Akik úgy beszélnek a randioldalról, mintha a Backpage húspiaca lenne. Mintha olyan csaj lennél, aki a lába közében fotózta az arcát.

Valóban találkoztál pár faszival az oldalról, csupa lúzerrel. Lehangoló volt, nem feküdtél le egyikkel sem, egy italt sem fogadtál el. Feszengsz. Ez még azelőtt volt, hogy szokásba jött volna az instagramok posztolása mások pukkasztására. Az új idők korai, lassú előjátékánál tartottunk. Hoy egy másik oldalra is rákérdez, azt sem tudja, hogyan írják helyesen. Tessék? Mi ez?, kérdezel vissza, mire ő: Nem ismerem, de maga kattintott-e oda, mire te: Nem, azt sem tudom, miről beszél. Te se tudod, faszkalap. De a modora annyira hivatalos, hogy nem mersz válaszolni. Fogadni mernél, hogy a felesége meg a gyerekei már megtanultak hazudni neki, mint a vízfolyás, hogy megússzák a lélekölő kötözködését.

Arról kérdez, veszekedettetek-e apáddal. Az agyagba döngölt, esőverte drága halott apáddal. Akkoriban ti ketten rengeteget veszekedettetek, ezt ki is mondod. Min, kérdezi Hoy, mire te: Akármin. Nem tartod magadban, bármit jelentsen, bármit sugall is ezeknek.

Hoy kérdez a testvéreidről, arról, hogy milyen korán hagyták el a családi otthont. Akkor még nem tudtad, mi a vizsgálati kihallgatás. Mikor a saját szavaidat fordítják ellened. Hogy bizonyítsák, milyen nehéz eset vagy. Hogy netán milyen könnyűvérű is. Micsoda randioldalak, micsoda testvérek; micsoda részeges szülők, akik nem győztek gyereket csinálni, aztán hagyták szétszéledni az országban bajnak, átgörgették őket, mint

a hullámokat más államokba. Ti nem Nyugat-Fargo szebbik részén laktok, hanem a gyatrábbikon, nem úgy, mint Mr. Knodel, az Év Tanára Észak-Dakotában, akinek ízléses, semleges árnyalatú házánál az öntözőcső automatikusan feltekeredik, és a pázsit öntözése sosem marad el.

Nézed őt közben. És felidézed a múltat. És arra gondolsz, mi lett volna, ha megáll az idő. Ha neked ismét akkor lehetne. Mikor még minden tiszta volt, és mindenki életben volt. Ha a te kezéd meg az ő keze még jóban lennének. És Hoy megszólal: Ugye azt mondta, hogy már a végzés előtti évnél korábban is közeli viszonyba kerültek Mr. Knoddal.

Te azt feleled: Stimmel.

Hogyan történt ez?, kérdezi Hoy.

Gondolkozol, erősen gondolkozol, hogy mit felelj. Behunyod a lelki szemed. És egyszer csak megvan. A jelened fekete pestiséből visszaugrottál a múlt nem akármilyen mennyországába.

Maggie sorsa riadó nélkül lép színre egy délután. Bársonyalpon, mint a világon minden pusztító hatalom.

Csupán hallotta, milyen. Pár lány beszélte egymás közt, hogy milyen klassz. Sima, sötét haj, kicsit oldalra fésülve, mintha a zselével permanens üdvözlésbe rögzítették volna. Vonzó, barna szempár. Ilyen tanárért érdemes iskolába menni a fagyos észak-dakotai reggeleken is. Izgató a nevét elstutogni az iskola folyosóin.

Mister Knodel.

Maggie nem az a típus, aki hallomás alapján klassznak mond valakit. Nem fogadja el a közvélekedést csak

azért, hogy ne lógjon ki a sorból. A barátnői szerint a szűrő lemaradt róla. Nevetnek ezen, de titokban örülnek, hogy velük tart. Az a típus, aki a krapekkal közli, nincs mit megbeszélni, mielőtt a krapek felvethetné, hogy na, beszéljük csak meg ezt a dolgot.

Azon a bizonyos napon a második és a harmadik óra közti szünetben vethet rá egy pillantást, amikor arra megy a folyosón. Khaki nadrág, legombolt nyakú ing, nyakkendő. Nem üstökös az égbolton. Ritkán falrengető először meglátnunk életünk leendő VIP-jét. A barátnőinek azt mondja, Hát jó, egész helyes, de nem az a nagy durranás.

Klassz férfi tanár nincsen sok. Sőt egyáltalán nincs. Két másik fiatal tanár van még, Mr. Murphy és Mr. Krinke: Mr. Knodellel ők a három amigo. Nem csak egymással haverkodnak, a diákokkal is tartanak mindenféle kapcsolatot, például sms-ben, főleg azokkal, akiket mentorálnak. Mr. Murphy és Mr. Knodel a diák-képviselőket mentorálják, Mr. Krinke és Mr. Knodel a szónok- és vitakört. Tanítás után beülnek sörözni, főleg oda, ahol sörkóstolás is van, például a Spitfire Bar & Grillbe. Az Applebeebe. A TGI Friday'sba. Meccseket néznek, legurítanak pár korsó világot. Az iskolában úgynevezett férfibédet tartanak Mr. Knodel irodájában. Fantázialigákról vitatkoznak, és szégyentelenül nagy falatokban tömik magukba a klubszendvicüket.

A három amigóból Mr. Knodel a nyerő. Magasságra olyan száznyolcvan centi, minimum nyolcvanöt kiló, haja, szeme barna. Nem a hagyományos értelemben nyerő, hiszen nős és családapa. Úgy nyerő, hogy a legvonzóbb a negyven alatti gárdából. Ha nem mehetsz Las Vegasba, méssz Foxwoodsba.

Első tanéve második felére Maggie megkapja angolból Mr. Knodelt. Érdekli az óra. Egyenesen ül a padban, jelentkezik, mosolyog, többnyire el se késik. Tanítás után elbeszélgetnek. Ő a lány szemébe néz, és hallgatja őt, mint egy jó tanár.

Bekattan minden. Mikor Nyugat-Fargo mérkőzik Dél-Fargóval a lányfocibajnokság elődöntőjében, az edző pályára szólítja Maggie-t, aki egész testében reszketni kezd, mint egy kis madár. Az edző azt mondja, szükség van most az izmaira a pályán. Veszítenek, de Maggie érdeme a majdnem győzelem. Friss a levegő, süt a nap, és Maggie úgy emlékszik, arra gondolt akkor, hogy előttem az élet, s csinálhatom ezt vagy bármi mást, amit csak akarok.

Mia Hamm és Abby Wambach posztereit tűzi a szobája falára. Anyja befest egy hálós kaput az ágya fejtámlájának. Maggie szerelmes David Beckhambe. Szíve legöntudatosabb rekeszeiből sarjad a vágyfantáziája, hogy teljes ösztöndíjjal kerül egyetemre. Gondolatban túl fiúkon, végzős bálon, pletykákon, már a hatalmas stadionokban jár, ahová csakis a lányok játékáért tódul a közönség. Elért a törésvonalhoz: gyermek módjára dedelget álmokat, de már a felnőttekkel mérkőzik.

A golyaév öregdiákmeccsére Maggie és néhány barátnője szeszt csempész üdítőszüvegekben, utána egy srácnál, akinek távol vannak a szülei, tovább isznak. Rájuk tör a farkaséhség, kiautóznak Moorheadig a Perkinsbe, tök olyan, mint egy ingyenkonyha. Félhomály, vörhenyes képű vendégek, cigarettától harákoló pincérnők, de egy berúgott fiatalnak éppen jó hely arra, hogy késő éjjel bekapjon valamit. Fiatalon bármit csinálhatsz, sosem ver le.

Vonat zakatol a távolban. Maggie felélénkül, jövendő vonatozásokra gondol, egyszeri menetjegyekre el Fargóból fényes karrierrekhez csupa üveg nagyvárosokba. Feltárul a teljes életútja, még csak nagyjából, szertheágon. Lehetne úrhajós, sztárrapper, könyvelő. Lehetne boldog.

Hoy ráérdez, hogy ki járt még az angolórára, meg a szűkebb baráti körödre. Megnevezed Melanit, Sammyt, Tessát, Lizt meg Snoklát.

Snokla, jegyzi meg Hoy, mint az a fagyaltdesszert. Egy lány?

Egy lány, feleled.

Az, akinek maga szerint Solomon a vezetékneve?

Hoy hangneme lekezelő. Ekkor szólal meg először Aaron. A férfi, aki a szájával végigment rajtad, aztán nemcsak ezzel hagyott fel, de a létezéséről sem volt hajlandó többé tudomást venni, először szól hozzád hat év óta.

Nem igaz, ingatja a fejét. A Solomonra érti, nem ez a vezetéknev. De ahogyan kimondja, ahogyan a fejét ingatja, abból világos neked, biztos a dolgában. Ez nem pusztán jól értesültség. Ő az a fajta pasi, aki sosem kap el semmit, akárhány mocskos csajjal fekszik össze. A szövetségi állam népünnepélyéről nem távozik seregnyi olcsó plüssállat nélkül. A karja tele rózsaszín meg kék diadaljelvényvel.

Állította-e, hogy Solomon a családnév?, így Hoy.

Ezek szerint más, mondd. Süt az arcod. Ő ott a tanárod, a volt szeretőd, most is meghajolsz még a tekintélye előtt. Egyszer kijelentette, hogy a kedvedért

epilált, és olyan hülyén érezted magad, mert gőzöd sem volt, hogy ez mit jelenthet.

Nem értem, mondja Hoy.

Világosan megmondtam, hogy a kliense szerint nem ez a lány vezetékneve, szóval...

Ha dühös vagy, és beléd kötnek, fújsz. Hoy azt mondja, Na, jó, hagyjuk, kérem, ne tépjék itt egymást. A kérdéseimre tessék felelni.

Később felvetődik benned, hogyhogy senki nem furcsállta Hoytól ezt a fellépést, amely inkább volt egy civakodó párt fékező baráté, mintsem egy ártatlan férfit védő jogászé.

De nem Hoynak ment el az esze, hanem neked. Eszement csaj vagy. Pénzt akarsz, ezt gondolják rólad, megfizettetni a férfival, amit el sem követett. Eszement vagy és összetört, mint az autód meg a mentális állapotod. Mint mindig, a rohadékok a nyerők. Aaron továbbra is több nálad. Ez nem is fáj igazából, inkább valami rákos burjánzás, valami jajdulás a mélyben anyád után. A válodat vonogatod.

Akkor nem tudom, mondod.

Maggie-nek eszébe jut egy Tabitha nevű lány, akivel először együtt járt angolórára. Eszébe jut, mert egyszer órán Mr. Knodel elárulta, hogy hererákja volt. Muris és jóleső, egész enyhén borzongató csak, ha a tanárok intim dolgokat szellőztetnek meg magukról. Ettől kevésbé tanárosak. Könnyebb az élet olyan tanárokkal, akik a földön járnak, pont, mint te, náthásak, hiába vágynak cuccokra, mert túl drágák, és nem mindig hozzák a csúcsformájukat.